

A Magyarországi turisztikai régiók vendégforgalma 2002-ben¹

1. A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása

2002-ben² Magyarországon 2759 kereskedelmi szálláshely működött, összesen 77 155 szobával és 316 265 férőhellyel. A korábbi évekhez hasonlóan a szállodák kínálták a férőhelyek 33,4%-át, ezen belül a háromcsillagos hotelek részesedése volt kiemelkedő (15,9%). A kereskedelmi szálláshelyek további mintegy egyharmada a kempingekben volt megtalálható. A hazai szálláshely szolgáltatás terén jelentős továbbá a panziók szerepe, ahol a férőhelyek 12,8%-át regisztrálták (1. táblázat).

1. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyek országos megoszlása típusok szerint (%), 2002

	Egység	Szoba	Férőhely
Szálloda összesen	768	44 500	105 482
5 csillagos	12	2 840	5 979
4 csillagos	77	9 388	20 462
3 csillagos	399	21 350	50 188
2 csillagos	207	8 189	21 324
1 csillagos	73	2 733	7 529
Panzió	967	14 500	40 458
Turistaszálló	259	6 359	27 402
Ifjúsági szálló	111	4 881	19 174
Nyaralóház	375	6 915	22 824
Kemping	279	-	100 925
Mindösszesen	2 759	77 155	316 265

Forrás: KSH

A kereskedelmi szálláshelyek egységeinek mintegy egyötöde (19,7%) a Balaton régióban található, ezt követi a Nyugat-Dunántúl (14,2%), Észak-Magyarország (13,2%) és a Budapest-Közép-Dunavidék régió, ahol az egységek 13,2%-a működik. A szállodák tekintetében két régió, a Balaton és a Budapest-Közép-Dunavidék szerepe kiemelkedő, előbbiben a szállodai egységek 23,7%-a, utóbbiban 21,6%-a várta 2002-ben a vendégeket. Ötcsillagos szállodával 2002-ben csupán három régió rendelkezett: Budapesten tíz ötcsillagos ház üzemelt, az észak-magyarországi és a nyugat-dunántúli régiókban pedig egy-egy. A

¹ Forrás: Központi Statisztikai Hivatal, 2002. évi előzetes adatok

² 2002. július 31-én

négycsillagos szállodáknál szintén a főváros és vonzáskörzete tölti be a vezető szerepet, itt működik a házak 40,3%-a. A háromcsillagos szállodák tekintetében a Balaton régió áll az első helyen (30,4%), kiemelkedő továbbá a tó szerepe a nyaralóházak (32,5%) és a kempingek (23,7%) terén.

A régiók szálláshelykínálatának egységei szerinti összetételét vizsgálva, két régió – Balaton és a Tisza-tó – kivételével mindegyikben a szállodák és a panziók túlsúlya figyelhető meg, a szállodákon belül is kiemelkedő a háromcsillagos házak részesedése.

2. A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma

Kereskedelmi szálláshelyeinken 5 971 342 vendég összesen 17 839 889 vendégéjszakát töltött el 2002-ben, a vendégek száma 0,6%-kal, a vendégéjszakáké 3,5%-kal maradt el a 2001. évi adatoktól. A vendégek 36,8%-a a Budapest-Közép-Dunavidék régiót, 17,3%-uk pedig a Balatont választotta úti célul, amelyet a Nyugat-Dunántúl követett, ahová a vendégek 10,6%-a látogatott el (2. számú táblázat). A vendégek számában növekedést regisztráló régiók között található Észak-Magyarország (+2,6%), Dél-Dunántúl (+2,5%), Dél-Alföld (+1,2%) és a Tisza-tó (+1,0%). A vendégek számában 2,7%-os csökkenést regisztrált a Budapest-Közép-Dunavidék régió, valamint a Közép-Dunántúl, ahol a visszaesés 1,7%-os volt az elmúlt évben.

2. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyek vendégeinek száma turisztikai régióként, 2002

	Külföldi (fő)	Változás 2002/2001 (%)	Belföldi (fő)	Változás 2002/2001 (%)	Összesen (fő)	Változás 2002/2001 (%)
Budapest-Közép-Dunavidék	1 668 486	-3,2	529 239	+1,3	2 197 725	-2,2
Közép-Dunántúl	76 944	-7,0	175 815	+0,7	252 759	-1,7
Dél-Dunántúl	79 403	-14,2	287 263	+8,3	366 666	+2,5
Balaton	516 915	-4,2	517 430	+3,0	1 034 345	-0,7
Dél-Alföld	110 705	+0,1	279 147	+1,7	389 852	+1,2
Tisza-tó	18 886	-3,2	64 382	+2,3	83 268	+1,0
Észak-Alföld	120 953	-5,2	319 084	+1,4	440 037	-0,5
Észak-Magyarország	87 387	-9,7	484 731	+5,1	572 118	+2,6
Nyugat-Dunántúl	269 710	+3,8	364 862	-3,0	634 572	-0,2
Ország összesen	2 949 389	-3,4	3 021 953	+2,3	5 971 342	-0,6

Forrás: KSH

A vendégéjszakákat vizsgálva szintén a következő három régió kiemelt szerepe figyelhető meg: a Budapest-Közép-Dunavidék régióban realizálódott a vendégéjszakák 31,1%-a, a Balatonnál 26,9%, míg a Nyugat-Dunántúl a vendégéjszakák 10,1%-át mondhatta magáénak a 2002. évben (3. számú táblázat). A vendégéjszakák száma jelentős mértékben csökkent több régióban: a Közép-Dunántúlon (-8,0%), az Észak-Alföldön (-4,7%), a Dél-Dunántúlon (-4,5%), a Balatonnál (-4,4%), a Nyugat-Dunántúlon (-3,8%) és a Budapest-Közép-Dunavidéken (+3,5%). A vendégéjszakák számának növekedését regisztrálta a Dél-Alföld (+1,5%) és az Észak-Magyarország (+1,2%) régió.

3. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma turisztikai régióként, 2002

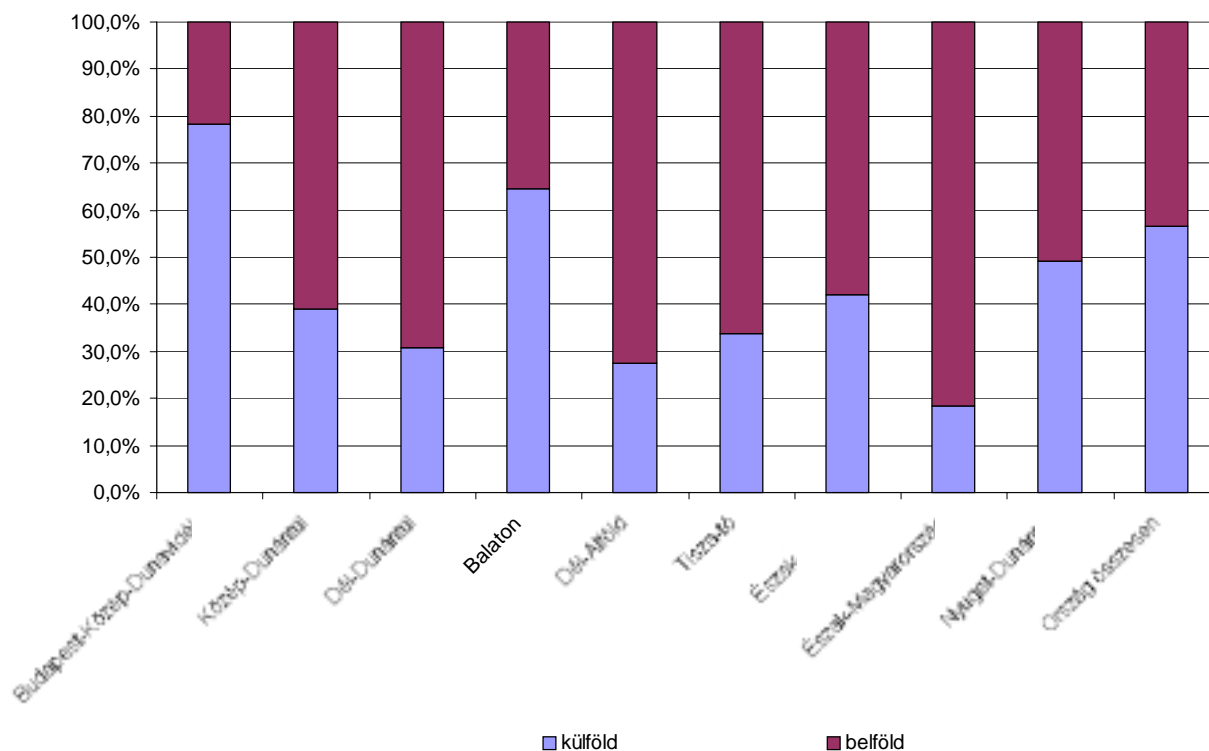
	külföldi	változás 2002/2001 (%)	belföldi	változás 2002/2001 (%)	összesen	változás 2002/2001 (%)
Budapest-Közép-Dunavidék	4 341 883	-4,4	1 198 736	+0,1	5 540 619	-3,5
Közép-Dunántúl	277 673	-14,5	435 368	-3,3	713 041	-8,0
Dél-Dunántúl	288 476	-20,6	645 150	+5,0	933 626	-4,5
Balaton	3 099 983	-8,2	1 692 638	+3,4	4 792 621	-4,4
Dél-Alföld	258 050	-3,6	679 538	+3,6	937 588	+1,5
Tisza-tó	90 717	-2,6	176 840	+0,2	267 557	-0,8
Észak-Alföld	624 099	-12,1	860 392	+1,5	1 484 491	-4,7
Észak-Magyarország	251 659	-13,8	1 125 647	+5,3	1 377 306	+1,2
Nyugat-Dunántúl	880 961	+1,1	912 079	-8,2	1 793 040	-3,8
Ország összesen	10 113 501	-6,2	7 726 388	+1,1	17 839 889	-3,5

Forrás: KSH

A belföldi és a külföldi vendégforgalom arányát³ tekintve megállapítható, hogy míg országosan a vendégéjszakák 43,3%-át adták a belföldi vendégek, a Közép-Dunántúlon, a Dél-Dunántúlon, a Dél-Alföldön, a Tisza-tónál, az Észak-Alföldön és az észak-magyarországi régióban kiemelt jelentőséggel rendelkezik a belföldi vendégforgalom (1. ábra).

³ A kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakákat alapul véve.

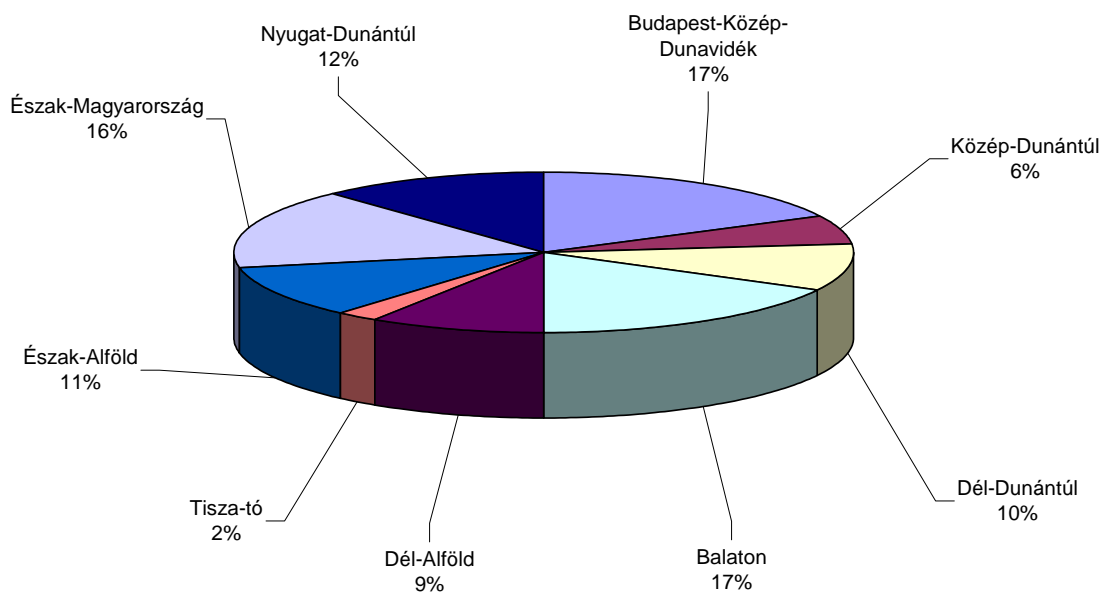
A belföldi és a külföldi vendégéjszakák megoszlása, 2002

Forrás: KSH

2.1. BELFÖLDI VENDÉGFORGALOM

A belföldi vendégforgalom a külföldinél kisebb területi koncentrációt mutat. A belföldi vendégek 17,5%-a választotta úti célul a Budapest-Közép-Dunavidék régiót a 2002. évben. Második helyen szerepelt a Balaton, ahová a belföldi vendégek 17,1%-a utazott, ezt követte az észak-magyarországi (16,0%) és a nyugat-dunántúli (12,1%) régió (2. ábra). A belföldi vendégek száma 2002-ben 2,3%-kal növekedett, mindössze egy régió – Nyugat-Dunántúl - 3,0% – regisztrált csökkenést. A vendégek száma legnagyobb mértékben, 8,3%-kal a Dél-Dunántúlon emelkedett, a növekedés 5,1%-os volt Észak-Magyarországon, a Balatonnál pedig 3,0%-os.

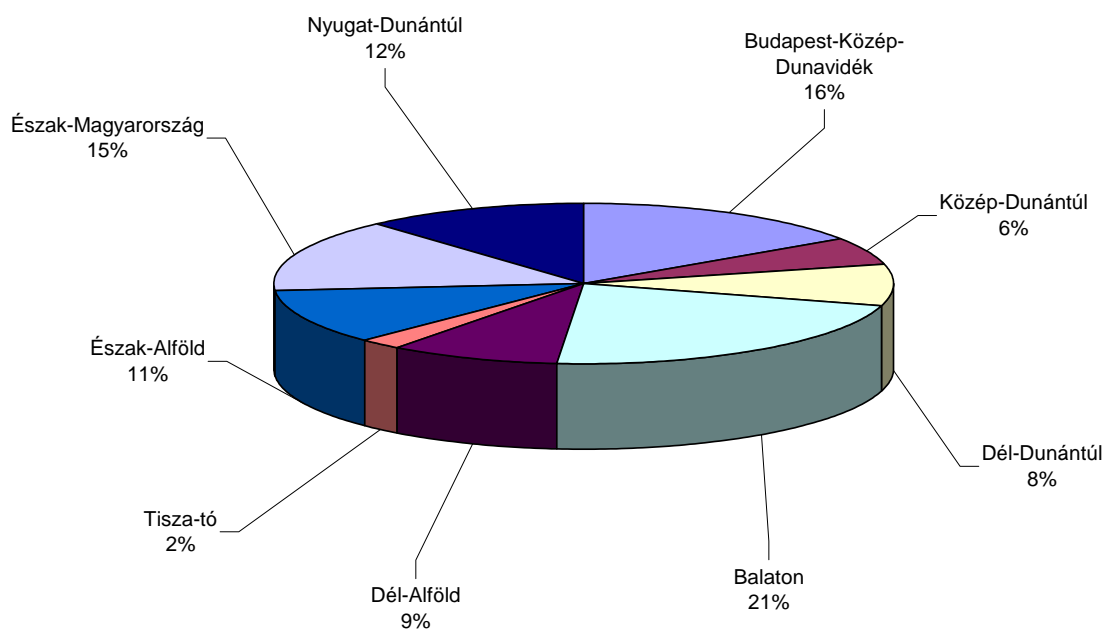

A belföldi vendégek számának megoszlása régióként, 2002

Forrás: KSH

A belföldi vendégéjszakák regionális eloszlását vizsgálva a Balaton régió állt 2002-ben az első helyen, ahol a vendégéjszakák egyötödét (21,9%) regisztrálták (3. ábra). Ezt követte a Budapest-Közép-Dunavidék (15,5%) és Észak-Magyarország (14,6%). A vendégek számával ellentétben a vendégéjszakák száma az elmúlt évben két régióban mutatott visszaesést: a Nyugat-Dunántúlon 8,2%-kal, a Közép-Dunántúlon 3,3%-kal csökkent a belföldi vendégéjszakák száma. A legjobb eredményeket az észak-magyarországi (+5,3%) és a dél-dunántúli (+5,0%) régiók érték el, a Dél-Alföldön 3,6%-kal, a Balatonon 3,4%-kal nőtt a belföldi vendégéjszakák száma 2002-ben.

A belföldi vendégéjszakák megoszlása régióinként, 2002

Forrás: KSH

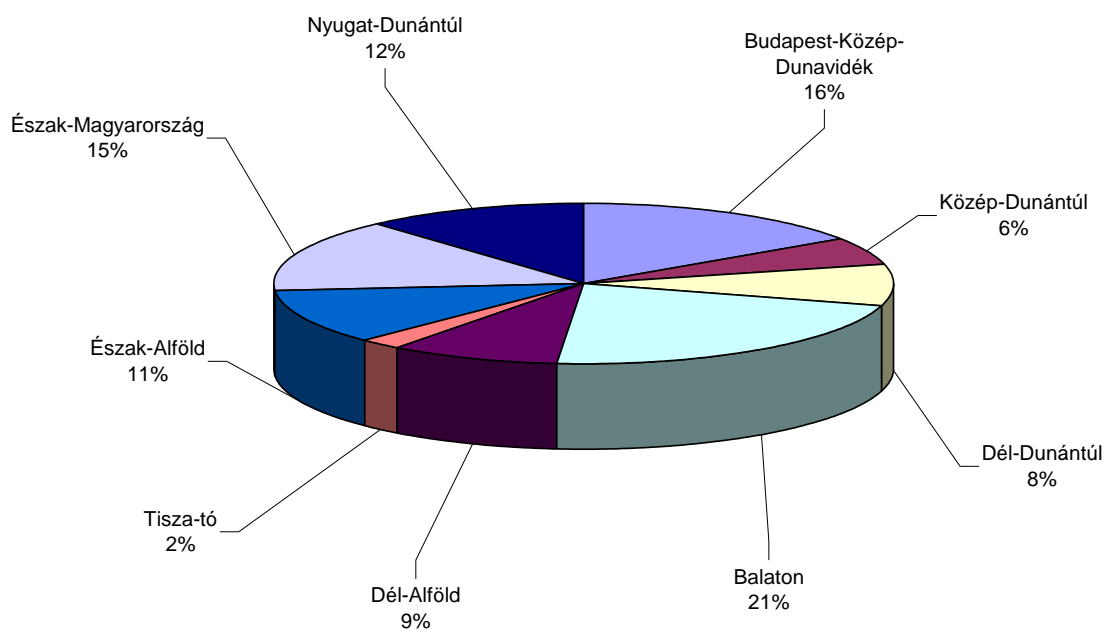
2.2. KÜLFÖLDI VENDÉGFORGALOM

A kereskedelmi szálláshelyek külföldi vendégforgalma az elmúlt évben mind a vendégek, mind a vendégéjszakák számában csökkenést mutatott. A külföldi vendégek száma országosan 3,4%-kal, az általuk eltöltött éjszakák száma 6,2%-kal maradt el a 2001. évi adatoktól.

A külföldi vendégforgalom jelentős területi koncentrációt mutat: a vendégek 83,2%-a három régiót keres fel, amelyek a következők: Budapest-Közép-Dunavidék (56,5%), Balaton (17,5%) és Nyugat-Dunántúl (9,1%) (4. ábra). 2002-ben a külföldi vendégek számában mindössze két régió könyvelhetett el növekedést: a Dél-Alföldön 0,1%-kal, a Nyugat-Dunántúlon 3,8%-kal emelkedett a külföldi vendégek száma. A régiók közül a legnagyobb mértékű csökkenést a Dél-Dunántúl (-14,2%), Észak-Magyarország (-9,7%) és a Közép-Dunántúl (-7,0%) regisztrálta.

4. ábra

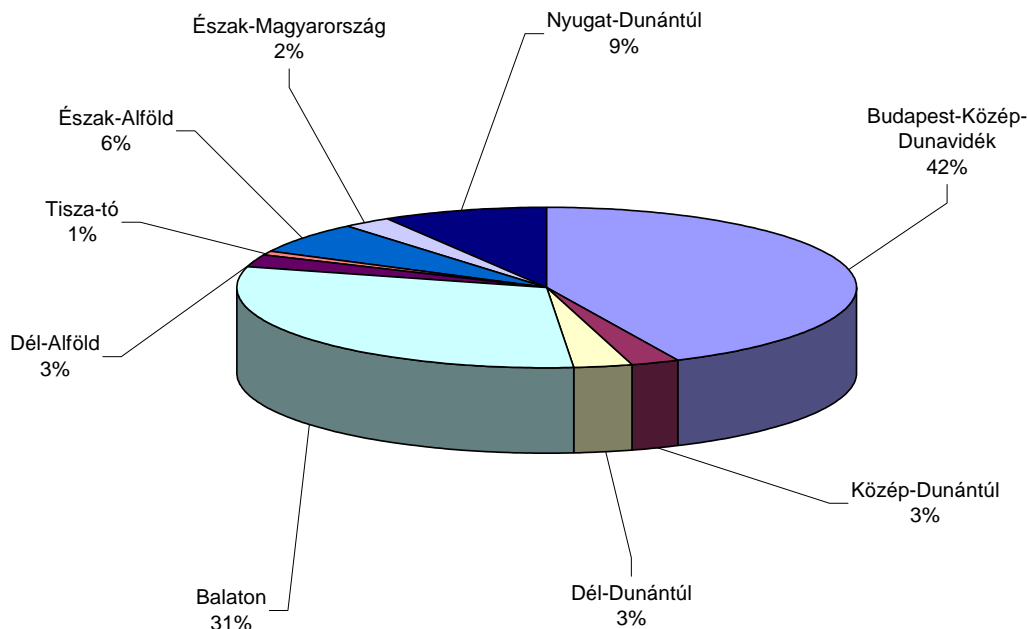
A külföldi vendégek számának megoszlása régióinként, 2002

Forrás: KSH

A külföldi vendégéjszakákat tekintve a három, fentebb említett régió túlsúlya szintén megfigyelhető, hiszen ezekben realizálódott a külföldi vendégéjszakák 82,3%-a. Ezen belül a Budapest-Közép-Dunavidék részesedése 42,9%, ezt követi a Balaton (30,7%) és a Nyugat-Dunántúl (8,7%) (5. ábra). A vendégek számának alakulásához hasonlóan a régiók a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák tekintetében is jelentős csökkenéseket regisztráltak: a Dél-Dunántúlon eltöltött éjszakák száma 20,6%-kal, a Közép-Dunántúl esetében 14,5%-kal, Észak-Magyarországon 13,8%-kal, az Észak-Alföldön 12,1%-kal maradt el a 2001. évi adatoktól.

A külföldi vendégéjszakák számának megoszlása régióinként, 2002

Forrás: KSH

Magyarország fő küldőpiacai⁴ között – a belföldi vendégforgalmat követően – első helyen szerepel Németország (21,7%-os részesedés), amelyet Ausztria, Olaszország és Hollandia követ (4. táblázat).

Az egyes régiók főbb küldőpiacait vizsgálva a német vendégforgalom kiemelkedő szerepe figyelhető meg. Németország a Balaton régió esetében az első, további hat régió esetében a második helyen szerepel. A dél-dunántúli régió első öt küldőpiaca között ugyanakkor Németország nem található meg, itt a dán vendégforgalom jelentős, akik a régió vendégéjszakáinak 18,1%-át adták 2002-ben. Észak-Magyarországon a lengyel turisták szerepe jelentős, az általuk eltöltött vendégéjszakák a régió vendégéjszakáinak 4,4%-át jelentették, ezt követte Németország (4,3%).

⁴ A belföldi turizmus adatait is tartalmazó, a vendégéjszakák alapján felállított sorrend.

4. táblázat

A turisztikai régiók legfontosabb küldőpiacai a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált vendégéjszakák alapján, 2002⁵

	1. hely	2. hely	3. hely	4. hely	5. hely	Összesen
Budapest-Közép-Dunavidék	Belföld (21,6%)	Németország (11,5%)	Olaszország (6,2%)	USA (6,2%)	Nagy-Britannia (5,7%)	51,2%
Balaton	Németország (42,0%)	Belföld (35,3%)	Ausztria (5,7%)	Hollandia (4,2%)	Dánia (3,6%)	87,2%
Nyugat-Dunántúl	Belföld (50,9%)	Németország (23,6%)	Ausztria (11,4%)	Svájc (2,5%)	Olaszország (1,4%)	89,8%
Közép-Dunántúl	Belföld (61,1%)	Németország (17,1%)	Hollandia (4,7%)	Románia (2,8%)	Ausztria (2,7%)	88,4%
Dél-Dunántúl	Belföld (69,1%)	Dánia (18,1%)	Ausztria (2,5%)	Hollandia (1,0%)	Csehország (1,0%)	91,7%
Észak-Magyarország	Belföld (81,7%)	Lengyelország (4,4%)	Németország (4,3%)	Hollandia (1,3%)	Csehország (0,9%)	92,6%
Észak-Alföld	Belföld (58,0%)	Németország (21,8%)	Lengyelország (6,5%)	Ukrajna (2,0%)	Ausztria (1,3%)	89,6%
Dél-Alföld	Belföld (72,5%)	Németország (10,0%)	Románia (1,8%)	Ausztria (1,7%)	Hollandia (1,5%)	87,5%
Tisza-tó	Belföld (66,1%)	Németország (18,1%)	Ausztria (2,5%)	Hollandia (1,0%)	Csehország (1,0%)	88,7%
Ország összesen	Belföld (43,3%)	Németország (21,7 %)	Ausztria (4,0%)	Olaszország (2,5%)	Hollandia (2,4%)	73,9%

Forrás: KSH

3. Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken

2002-ben az átlagos tartózkodási idő 3,0 nap volt, ami 2,9%-kal volt kevesebb a 2001. évinél. A leghosszabb átlagos tartózkodási idő a Balaton régióban volt megfigyelhető (4,6 nap), ezt követte az Észak-Alföld (3,4 nap) és a Tisza-tó (3,2 nap), az országos átlagnál szintén magasabb átlagos tartózkodási idővel. 2001-hez képest mindössze egy régióban, a Dél-Alföldön nőtt az átlagos tartózkodási idő, 0,3 nappal.

⁵ A %-os adatok a régió összes vendégéjszakájából való részesedést jelentik.

A külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje szinte minden régióban meghaladja a belföldi vendégekét, csupán a Dél-Alföldön marad el attól 0,1 nappal. A külföldi vendégek kiemelkedően hosszú ideig, átlagosan 6 napig időznek a Balaton régióban, a második helyen az Észak-Alföld áll 5,2 nappal, amelyet a Tisza-tó követ (4,8 nap). A külföldiek átlagos tartózkodási ideje egy régióban, a Tisza-tónál mutatott 0,7%-os növekedést az elmúlt évben, a legnagyobb, 8,1%-os csökkenést a Közép-Dunántúl regisztrálta.

A belföldi vendégek szintén a Balatonnál töltik a legtöbb időt, átlagosan 3,3 napot, a második helyen ismét az Észak-Alföld és a Tisza-tó áll (2,7-2,7 nap). A legalacsonyabb átlagos tartózkodási idő a belföldiek esetében a Dél-Dunántúlt (2,2 nap) jellemezte 2002-ben. A belföldi vendégek 2001-hez képest átlagosan több időt töltöttek a kereskedelmi szálláshelyeken a következő négy régióban: Dél-Alföld (+1,9%), Balaton (+0,3%), Észak-Alföld (+0,1%) és Észak-Magyarország (+0,1%) (5. táblázat).

5. táblázat

Átlagos tartózkodási idő a kereskedelmi szálláshelyeken, 2002

	Külföldi (nap)	Változás 2002/2001 (%)	Belföldi (nap)	Változás 2002/2001 (%)	Összesen (nap)	Változás 2002/2001 (%)
Budapest-Közép-Dunavidék	2,6	-1,2	2,3	-1,2	2,5	-1,3
Közép-Dunántúl	3,6	-8,1	2,5	-4,0	2,8	-6,3
Dél-Dunántúl	3,6	-7,5	2,2	-3,1	2,5	-6,8
Balaton	6,0	-4,2	3,3	+0,3	4,6	-3,8
Dél-Alföld	2,3	-3,7	2,4	+1,9	2,4	+0,3
Tisza-tó	4,8	+0,7	2,7	-2,1	3,2	-1,8
Észak-Alföld	5,2	-7,3	2,7	+0,1	3,4	-4,2
Észak-Magyarország	2,9	-4,6	2,3	+0,1	2,4	-1,4
Nyugat-Dunántúl	3,3	-2,6	2,5	-5,4	2,8	-3,7
Ország összesen	3,4	-3,4	2,6	-1,2	3,0	-2,9
<i>Forrás: KSH</i>						

4. A kereskedelmi szálláshelyek kapacitás-kihasználtsága

Országosan a kereskedelmi szálláshelyek szobakapacitás-kihasználtsága 2002-ben 38,1% volt, ami 2,8%-kal maradt el a 2001. évi adatoktól. Az egyes szállástípusok között a

legmagasabb kihasználtsággal a 3-5 csillagos szállodák⁶ működtek (48,4%), a szállodák összesen 45,4%-os kihasználtságot regisztráltak. A legalacsonyabb, 13%-os⁷ kihasználtság a kempingeket jellemezte az elmúlt évben (6. számú táblázat).

A kihasználtsági mutatókat vizsgálva, 2002-ben három régió ért el kiemelkedő eredményeket: a Budapest-Közép-Dunavidék kereskedelmi szálláshelyein 48,1%-os, a Balaton régióban 43,4%-os, az Észak-Alföld régióban pedig 38,9%-os szobakapacitás-kihasználtságot regisztráltak az elmúlt évben.

6. táblázat

A kereskedelmi szálláshelytípusok szobakapacitás-kihasználtsága

turisztikai régióként (%), 2002

	Szálloda 3-5 csillagos	Szálloda 2 csillagos	Szálloda 1 csillagos	Szálloda összesen	Panzió	Turista- és ifjúsági szálló	Nyugaló- ház	Kemping*	Mind- összesen
Budapest- Közép- Dunavidék	51,9	45,7	50,0	51,5	27,7	30,2	17,0	5,1	48,1
Közép- Dunántúl	34,7	17,9	24,5	29,3	22,1	19,8	17,5	10,6	24,7
Dél-Dunántúl	36,5	24,4	18,0	30,3	24,5	22,7	27,1	7,9	27,0
Balaton	51,6	39,0	29,1	48,0	22,7	34,3	29,8	18,8	43,4
Dél-Alföld	35,0	30,3	16,6	32,9	22,3	11,4	23,5	9,0	27,1
Tisza-tó	30,1	35,7	38,2	32,7	27,2	16,7	21,7	8,4	27,1
Észak-Alföld	51,4	31,4	43,8	48,7	26,8	19,1	26,6	14,0	38,9
Észak- Magyarország	38,7	25,5	26,7	34,0	19,9	22,3	22,9	7,3	26,6
Nyugat- Dunántúl	44,4	36,7	29,0	41,9	22,8	17,1	23,0	13,4	32,7
Ország összesen	48,4	33,6	32,9	45,4	23,8	22,4	24,8	13,0	38,1

Forrás: KSH

*Férőhelykapacitás-kihasználtság

5. A kereskedelmi szálláshelyek szállásdíj-bevétele

A magyarországi kereskedelmi szálláshelyek 2002-ben 85,7 milliárd forint szállásdíj-bevételt realizáltak (7. táblázat), ami 0,4%-os csökkenést mutatott a 2001. évhez képest. A szállásdíj-bevétel jelentős része, 74,4%-a a külföldi vendégektől származott. A 2002. év során a külföldi

⁶ Adatvédelmi okokból a 3, 4 és 5 csillagos szállodák egy kategóriaként szerepelnek.

⁷ Férőhelykapacitás-kihasználtság

szállásdíj-bevételek 3,7%-kal estek vissza, a belföldi szállásdíj-bevételek ezzel szemben 10,7%-kal növekedtek. Az összes szállásdíj-bevétel 56,8%-a a Budapest-Közép-Dunavidéken, 17,6%-a a Balaton régióban realizálódott, a Nyugat-Dunántúl részesedése 7,2%-ot tett ki.

A külföldi vendégektől származó szállásdíj-bevételek döntő többségét, 85%-át két régió regisztrálta: a Budapest-Közép-Dunavidék (68,4%) és a Balaton (16,6%). A belföldi vendégforgalmat tekintve a szállásdíj-bevételek kisebb területi koncentrációt mutatnak, a belföldi szállásdíj-bevétel 23,2%-át a Budapest-Közép-Dunavidék, 20,4%-át a Balaton, 12,6%-át Észak-Magyarország, 11,9%-át a Nyugat-Dunántúl régió mondhatta magáénak az elmúlt évben.

7. táblázat

A kereskedelmi szálláshelyek szállásdíj-bevétele és annak regionális megoszlása, 2002

	külföldi (ezer forint)	változás 2002/2001 (%)	belföldi (ezer forint)	változás 2002/2001 (%)	összesen (ezer forint)	változás 2002/2001 (%)
Budapest-Közép-Dunavidék	43 632 246	-4,9	5 092 325	+2,3	48 724 571	-4,2
Közép-Dunántúl	1 070 125	+0,7	1 102 116	+10,0	2 172 241	+10,3
Dél-Dunántúl	963 927	-10,5	1 714 792	+13,7	2 678 719	+3,6
Balaton	10 603 298	-1,2	4 488 581	+17,1	15 091 879	+3,6
Dél-Alföld	1 025 384	+4,6	1 782 742	+13,8	2 808 126	+10,3
Tisza-tó	175 350	+7,2	327 859	+22,4	503 209	+16,7
Észak-Alföld	1 785 637	-4,0	2 077 670	+17,4	3 863 307	+6,4
Észak-Magyarország	948 397	-5,8	2 761 821	+13,4	3 710 218	+7,8
Nyugat-Dunántúl	3 548 769	-0,7	2 609 721	+5,4	6 158 490	+1,8
Ország összesen	63 753 133	-3,7	21 957 627	+10,7	85 710 760	-0,4

Forrás: KSH